תלמוד בבלי · אחרונים · שערי תורת בבל · מסכתות קטנות

שערי תורת בבל על מסכת שמחות

רבי זאב וולף רבינוביץ'

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שערי תורת בבל על מסכת שמחות

רבי זאב וולף רבינוביץ'

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שערי-תורת-בבל-על-מסכת-שמחות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ח 4
משנה יג 4
פרק יא 5
משנה טז 5
פרק יב 5
משנה ד 5
פרק יד 5
משנה י 5

פרק ח

משנה יג

(פ"ח ה"ח) **רשב"י אומר שכר יום בין כך ובין כך אסור וכו'**.—עי' בהגהות הגר"א כאן שהגיה "ר"ש בן אלעזר", וכן עיקר, שכעין מחלוקתם כאן נחלקו עוד רשב"א וחכמים לענין שבת בירוש' פ"א הי"א [ד ע"א], וכן לענין עשיית מלאכה לגוי בימי אידיהן ע"י ישראל בירוש' ע"ז פ"א סוף ה"א [לט סע"ב]. ועל מחלוקת דהכא נתכוונו בירושלמי (שם ושם): "בשבת ובאבל ובע"ז הלכה כרשב"א", ומובא בתוס' שבת יז ב ד"ה אין, וכתב מהרש"א על זה: "ולא ידענא מה היא". וז"ל ה"ג הל' אבל: "ובכלל גדול ובאבל ובלפני אידיהן הלכה כרשב"א", והוא סגור חותם צר כי לא נודע על מה התכוונו, ואין נראה לומר שנתכוין על ההלכות שרמזנו, כי מחלוקתן הנ"ל לענין שבת ואבל וע"ז לא הביאו בה"ג כל עיקר. ומלבד זה מחלוקת רשב"א וחכמים לענין שבת הוא בפ"א, אבל בפרק "כלל גדול" לא נמצא כל עיקר שום הלכה של רשב"א, וכמו שכתב בס' יד מלאכי. וז"ל רמב"ן בתורת האדם ענין איחוי הקרע: "וכלן רשאין להופכו למטה ולאחותו רשב"א אוסר וכו' וכתוב בה"ג בכלל גדול ובאבל ובלפני אידיהן הלכה כרשב"א ובהן סמך רבינו ז"ל בהלכותיו ודבר זה מצאתי אותו בירושלמי". וכ"כ במלחמות סוף מו"ק, ושם הוסיף: "אלא שאנו תמהין שלא סמכו גדולי הגאונים על הירושלמי בפסק הלכה וכן ראיתי לבעלי המתיבות שכתבו לזה בהלכותם ושמא קבלה היא בידם של ראשונים". ורואים אנו שדעת רמב"ן, שהירושלמי וה"ג רמזו ב"אבל" על מחלוקת רשב"א וחכמים באיחוי הקרע, וזה פלא, שהרי מחלוקת זו לא נזכרה בירושלמי וגם לא בה"ג, ואיך אפשר להעלות על הדעת שיקבעו הלכה במחלוקת שלא העלוה בספריהם. ולפי שיטת רמב"ן נכון יותר היה לומר, שהתכוונו על מחלוקת רשב"א וחכמים בדין קריעה במו"ק כב ב, דחכמים אומרים "אחד האיש ואחד האשה" ורשב"א אומר "אשה קורעת את התחתון ומחזירתו לאחוריה וחוזרת וקורעת את העליון"; ומחלוקת זו איתא נמי בירושלמי מו"ק פ"ג ה"ח וכן בה"ג הל' אבל. ובטור יו"ד סי' ש"מ באמת פסק בזה הלכה כרשב"א. אולי דעתו שבה"ג פסקו כרשב"א בכל מחלוקת רשב"א וחכמים באבל. וכן בהלכות פסוקות הל' אבל (עמ' 127) כתב: "והלכה כרשב"א שאמר אינו מתאבל אלא על אבי אביו ועל בן בנו". אבל כבר התבאר למעלה על מה התכוון הירושלמי בפסקיו כרשב"א "בשבת ובאבל ובע"ז" ותו לא מידי.

פרק יא

משנה טז

ספי"א **הישן ע"ג ספסל או על גבי מטלתא וכו'**.—עי' תורת האדם לרמב"ן ענין האבלות בדין כפיית המטה שהעתיק: "היה ישן ע"ג מטה או ע"ג ספסל או ע"ג אודיינא חייב בכפיית המטה האומר איני כופה הריני ישן ע"ג ספסל אין שומעין לו". וראיתי באו"ז ב"ב סוף סי' קסב, שכתב על נוסח שלפנינו: "מטלתא דכרמא אין זה לשון ברייתא אלא פירוש הוא בספרים על אודיינא שהוא כלי גבוה שעומדים עליו שומרי שדות וכרמים כדי לראות מרחוק וגם ראוי הוא לישן עליו". ועי' מ"ש כעין זה במס' סופרים פ"ג ה"ג.

פרק יב

משנה ד

פי"ב **לפיכך אינו מלקטן אלא עם חשיכה**.—ביאור זה שמאחר שאבל זה של ליקוט עצמות אינו יום שלם אלא עד הערב בלבד - עצה טובה היא, שלא ילקטו אלא סמוך לחשיכה, דאז אינו מתאבל אלא שעה קטנה עד שתחשך ולא יותר (וכעין זה ביארנו בסנה' מו ב, ע"ש), וזה עולה כנוסח שלפנינו כאן, וכעין זה בתוה"א לרמב"ן שער השמועה: "לפיכך מלקטין אותן עם חשיכה". וגם ברקח סי' שיד העתיק: "לפיכך אינו מלקטן אלא עם חשיכה"; אבל בראי"ש מו"ק פ"א סי' יו"ד וכן בטור יו"ד סי' תג הנוסח בשניהם: "לפיכך אין מלקטין אותן עם חשיכה", וע"פ גירסא זו פירש הב"י שם, דאין מלקטין עם חשיכה, אלא ממתין ליום שלאחריו כדי שלא יהא נמצא שלא התאבל כלל על ליקוט עצמות אביו. וע"פ ביאור זה כתב בש"ע שם: "לפיכך אין מלקטים אותם סמוך לחשכה כדי שלא יהיה נמצא שלא התאבל על ליקוט עצמות אביו". אבל לפי דעתנו נשמטה מלת "אלא" בראי"ש וטור ע"י הסופר, וצ"ל שם כמו שהוא לפנינו כאן וברקח, ונפל יסוד בנין הש"ע, אשר לא עמדו עליו כל נושאי כליו.

פרק יד

משנה י

פי"ד **כל הקברות מתפנין וכו'**.—צ"ל: כל הקברות מתפנין חוץ מקבר המלך וקבר הנביא רע"א אף קבר המלך וקבר הנביא מתפנין (ונשמט ע"י הסופר מן "מתפנין" עד "מתפנין") אמרו לו לר"ע מעשה בקבר בית דוד וקבר חולדה הנביאה שהיו בירושלים ולא נגע וכו'.

וכעין זה הנוסח בתוספתא ב"ב פ"א, ועי' בירושלמי נזיר פ"ט ה"ג, דגם שם יש השמטת סופר (ועי' עוד באדר"נ פל"ה).